

ХАН КРУМ ВЪВ ВИЗАНТИЙСКАТА ТРАДИЦИЯ: СТРАШНИ СЛУХОВЕ, ДЕЗИНФОРМАЦИЯ И ПОЛИТИЧЕСКА ПРОПАГАНДА

Ангел Николов

Проблемът за образа на българите и на техните владетели във византийската традиция многократно е поставян и разглеждан в медиевистичната литература през последните години.¹ Настоящия текст е посветен на един от възможните аспекти на тази мащабна тема и има за цел по-скоро да постави, отколкото да разреши въпроса каква пропагандна и идеологическа роля са изпълнявали някои от разнообразните (и твърде многобройни) византийски слухове относно един от най-

1 Вж. например: Ангелов, П. Владетелите на езическа България през погледа на византийците. – *Известия на Националния център по военна история*, Т. 56 (1994), 3-26; Симеонова, Л. Образът на българския владетел във византийската книжнина (средата на IX – началото на XI в.). Няколко примера. – Във: *Представата за другия на Балканите*. С., 1995, 20-31; Νικολάου Κ. Η εικόνα του Κρούμου: Εικόνα των “κακοφρόνων” Βουλγάρων. – *Σύμμεικτα*, 10 (1996), 269-282; Ангелов, П. *България и българите в представите на византийците (VII – XIV век)*. С., 1999.

забележителните български владетели през епохата на Ранното средновековие – хан Крум.²

Но преди да пристъпя към анализа на конкретния исторически материал, искам да се спра накратко върху същността на самото явление, което характеризираме с понятието „слух“. Един бегъл поглед върху определенията за значението на думата в който и да е произволно взет тълковен речник е достатъчен, за да очертае основните проблеми, които е неизбежно да се сблъскаме при разглеждането на нашата тема. Първата дефиниция, която ми попадна³, гласи: „широко разпространено твърдение или мнение с неустановен източник“. С други думи, тук на преден план излиза анонимността на автора/ите, дали живот на едно или друго популярно мнение. Втората дефиниция за слуха в същия речник гласи: „разпространено твърдение или сведение, за чиято истинност няма сигурно потвърждение“. В това определение се подчертава, че самата достоверност на слуха е проблематична, независимо от това кой го създава или разпространява. И така, очевидно е, че сме изправени пред едно сложно и комплексно явление, чийто анализ изисква да бъдат установени начините и пътищата на фиксиране и препредаване на информацията за определени значими лица и събития в контекста на конкретни исторически условия, белязани от моментни обществени настроения, от сравнително устойчиви културни

² За някои отгласи на византийските слухове от периода на Крумовите войни срещу Византия в Западна Европа вж. Sansterre, J.-M. Les informations parvenues en Occident sur l'avènement de l'empereur Léon V et le siège de Constantinople par les Bulgares en 813. – *Byzantion*, Т. 66 (1996), № 2, 373-380.

³ Дефинициите са почерпани от електронния речник *Merriam-Webster On-line* (<http://www.merriam-webster.com/dictionary/rumor>).

Крум пирува след победата над Никифор

и ментални нагласи, както и от (често пъти) трудно установимия и лесно променящ се баланс на определени политически сили.⁴

Ако се обърнем именно от тази перспектива към оцелелите до днес византийски свидетелства за управлението на хан Крум и неговите войни с империята, неизбежно ще ни направят впечатление два проблематични казуса, при които изложението на повече

⁴ Общо върху слуховете във Византия през интересувания ни период: Koutrakou, N. *La rumeur dans la vie politique byzantine. Continuité et mutations (VIIIe-Xe siècles)*. – *Byzantinoslavica*, Т. 56 (1995), № 1, 63-73.

или по-малко реални факти и събития или възпроизвежда слухове, или цели да породи такива. В първия случай става дума за прословутото сведение на византийската енциклопедия *Свидас* относно законодателната дейност на хан Крум.⁵ Тук няма да се спирам на детайли, доколкото наскоро автентичността на това доста късно свидетелство беше поставена за пореден път под въпрос, а възникването на този разказ, който по самата си природа представлява един своеобразен византийски *exemplum*, убедително беше свързано със стремежа на анонимния византийски автор да укрепи в съзнанието на своите читатели представата за законодателната дейност като важен аспект от образа на „идеалния владетел“, бил той християнин или езичник.⁶

Другият проблематичен епизод, който заслужава специално внимание, се отнася до смъртта на император Никифор I Геник (802-811), загинал в битка с българите на 26 юли 811 г. Според Теофан Изповедник, „за начина на неговото убийство никой от спасилите се не е разказал точно“. Подобно уточнение е направено и в т. нар. *Хроника от 811 г.* (известна и като *Анонимен ватикански разказ*): „В същия ден прочее бил погубен и император Никифор в сред първото сражение, без никой да може да съобщи по какъв начин е погинал“.⁷ Уговорката на Теофан буди сериозно недоумение на фона на предшестващия твърде подробен разказ, който е добре известен: „А Крум, като отсякъл главата на Никифор, набил я на кол много дни за показ на идващите при него племена и за наш позор. След това, като я взел, оголил черепа, обковал го отвън със сребро и като се гордеел, карал да

5 ГИБИ V, с. 310.

6 Найденова, Д. Историческата достоверност на лексикона „Суда“ като източник за законодателството на хан Крум. – *Старобългарска литература*, Т. 35-36. София, 2006, 167-180. Ср. също: Ангелов, П. *България и българите...*, с. 168.

7 ГИБИ IV, с. 14.

пият от него славянските вождове.”⁸

Логично е да се запитаме откъде византийският историк е можел да узнае за всичко това в подобни детайли, след като оцелелите участници в битката не са били в състояние да съобщят нищо конкретно относно смъртта на императора на бойното поле. Едната възможност е очевидна – слухът за направената от главата на Никифор чаша и вдиганите с нея по нареждане на Крум театрални наздравници бързо се е разпространил в империята и на Теофан не му е оставало нищо друго, освен да го запише. Като се вземат обаче предвид оформлението на този пасаж от *Хронографията*, отношението на Теофан към българите и към самия император, както и така характерната за византийското мислене архаизираща (и дори антикварна) тенденция, имаме всички основания да се усъмним в достоверността на интересуващото ни сведение.

Преди обаче да преминем към преглед на основните мнения по въпроса в историографията, искам да маркирам как сюжетът за чашата от главата на Никифор се разпространява и мултиплицира във византийската традиция. От една страна, редица по-късни хронисти препредават с незначителни промени разказа на Теофан Изповедник. Според Лидия Томич, Георги Монах го е заимствал директно от Теофановата *Хронография*, Симеон Логотет (чийто текст е познат по редица по-късни версии) го е преписал от Георги Монах, а Скилица е използвал една от съкратените редакции на Симеон Логотет, като е съпоставил разказа с първообразната му версия от текста на Теофан. У Зонара е поместен твърде свободен преразказ на пасажа, така че е трудно да се прецени откъде точно е бил заимстван.⁹

Но сюжетът за главата-чаша е проникнал още

8 ГИБИ III, с. 283.

9 Томић, Л. Крум и нјегови словенски архонти. – *Историјски часопис*, II (1949-1950). Београд, 1951, 87-89.

през IX в. не само в трудовете на византийски хронисти, а и в житиеписната литература: той се среща в една от версиите на пропитото с омраза към император Никифор житие на св. Теодор Студит (759-826): „И тъй според предсказанието на праведника той бил заловен от варварски ръце и не само позорно загубил живота си, а и отрязаната му глава останала за подигравка у българския народ, който пиел наздравца от нея и на всеки пир се гаврел с поражението и позора на нещастника.“¹⁰ Не може да се установи със сигурност дали тази версия на текста наистина е дело на Теодор Дафнопат (X в.)¹¹, но не е изключено тя да възхожда директно към недостигналия до нас първоначален текст на житието на светеца, съставен според най-новите проучвания върху проблема от неговия сподвижник и бъдещ патриарх на Константинопол Методий (843-847).¹²

Що се отнася до произхода на разказа за главата-чаша у Теофан, веднага трябва да подчертаем, че е твърде съмнително дали или поне доколко той е дело на съставителя на *Хронографията*. Както показва С. Менго, Теофановият разказ за похода срещу българите през 811 г. най-вероятно отразява буквално или в преразказ свидетелството на очевидец на събитията.¹³ Подобно свидетелство очевидно стои и в основата на *Хрониката от 811 г.*, която всъщност представлява своеобразен агиографски текст, съставен вероятно през втората

¹⁰ ГИБИ IV, с. 144.

¹¹ Вж. по въпроса: Brubaker, L., Haldon, J. *Byzantium in the Iconoclast Era (ca 680-850): the Sources. An Annotated Survey with a Section: The Architecture of Iconoclasm: the Buildings, by R. Ousterhout*. Aldershot, 2001, 229-230.

¹² Krausmüller, D. Patriarch Methodius, the Author of the Lost First Life of Theodore of Stoudios. – *Symbolae Osloenses*, T. 81 (2006), 144-150.

¹³ *The chronicle of Theophanes Confessor: Byzantine and Near Eastern history, A.D. 284-813*. Translated with introduction and commentary by C. Mango and R. Scott with the assistance of G. Greatrex. Oxford, 1997, p. lx.

половина на IX в. и със сигурност след покръстването на българите през 864-865 г.¹⁴ Всичко това накара Атанасиос Маркопулос да заключи, че около 813-814 г. Теофан, а няколко десетилетия по-късно и съставителят на анонимната хроника са имали на разположение някакво своеобразно „досие“ за събитията от 811 г.¹⁵ Ако това е така, не е изключено директно от това „досие“, а не от разказа на Теофан, да е почерпано и сведението за главата-чаша в представената вече версия на житието на Теодор Студит. Така или иначе, остава неясно и неустановимо дали Теофан е първоизточникът на разказа, или е само един (може би най-ранният) от неговите разпространители.

Откъде обаче произтичат нашите съмнения в достоверността на този разказ? Понеже вече съм писал доста подробно по въпроса, ще се огранича с най-важното, а именно: във Византия поне до X в. съществува и е твърде популярна представата, че българите са скитско племе, в резултат на което много често те са били назовавани „скити“ в разнообразни византийски извори, включително и в *Хронографията* на Теофан. Трябва да подчертаем, че тази архаизираща тенденция не остава единствено на повърхностното ниво на етнонимията и не следва да се разглежда като някакъв чисто стилистичен похват – **за голяма част от византийските автори и техните съвременници през епохата на ранното средновековие българите наистина са били част от скитите**, мислени през античността като група от множество племена, населявали от дълбока древност

¹⁴ Общо за този извор: Kazhdan, A., Sherry, L. Some Notes on the *Scriptor Incertus de Leone Armenio*. – *Byzantinoslavica*, T. 58 (1997), № 1, 110-112; Каждан, А. *История византийской литературы (650-850 гг.)*. Санкт-Петербург, 2002, 270-274.

¹⁵ Markopoulos, A. La Chronique de l'an 811 et le *Scriptor incertus de Leone Armenio*: problemes des relations entre l'hagiographie et l'histoire. – *REB*, T. 57 (1999), p. 258.

северните предели на обитаемия свят.¹⁶

Закономерно, макар и парадоксално от съвременна гледна точка следствие от византийското схващане за скитския произход на българите е представата (или дори презумпцията), че и след заселването си в земите на юг от Долния Дунав те са продължавали да се придържат към древните скитски обичаи. А в основата на античната традиция за тези обичаи стоят повече или по-малко фантастичните разкази на Херодот, който между другото описва и военните обичаи на тези племена, които били свързани с човешки жертвоприношения, изпиване на кръвта на първия повален в боя противник, отрязване на главите на победените в боя врагове, одиране на скалповете и използването им като кърпи, за украса на конски юзди и направа на наметала. „А що се отнася до самите глави, но не всички, а само на най-големите им врагове, те постъпват така: отрязват частта, достигаща малко над веждите, и я изчистват; ако скитът е беден, той я обвива само със сурова волска кожа и така я използва, а ако е богат, след като я обвие отвън със сурова кожа, я позлатява отвътре и така я използва вместо чаша.“¹⁷

Страшните (но и завладяващо екзотични) разкази на Херодот за отблъскващите дивашки обичаи на скитите са били твърде популярни през античността и стават неразделна част от гръцката литературна и историческа традиция, която Византия наследява, възпроизвежда и „доразвива“. Впрочем, още Едуард Гибън (1737-1794) в беглия си обзор на събитията от 811 г. пише: „Тази дивашка чаша била дълбоко пропита от обичаите на

16 Николов, А. Из византийската историческа топка: „българи – скити“, „славяни – скити“. – Във: *Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали*. Т. VII. Велико Търново, 2000, с. 236 (по независещи от мен причини тази публикация беше отпечатана с огромно количество груби печатни грешки).

17 *Herod. Hist. IV*. 62-65. Цит. по превода в: *Херодот. История*. Т. II. С., 1990.

скитската пустош...“.¹⁸ Като отбелязва очевидния паралел между Херодотовия разказ и свидетелството на Теофан за чашата, която българите направили от главата на император Никифор през 811 г., Джон Уъртли в своя статия от 1980 г. съвсем закономерно поставя въпроса „дали Теофан (или неговият осведомител) не е познавал някое от тези свидетелства у античните автори и просто е отнесъл към Крум най-лошото, което можело да се очаква от онези [т.е. българите – бел. А. Н.], дошли от земите отвъд Дунавската граница, или това е изложение на един исторически факт“?¹⁹

Подобни въпроси и съмнения са имали и други автори преди Уъртли. Така например, Н. Благоев в своята студия за хан Крум от 1924 г. доста предпазливо допуска, че е възможно Теофан в своята омраза към Никифор да е възпроизвел някое по-старо свидетелство от типа на вече представения разказ на Херодот.²⁰ Този твърде резонен въпрос е посрещнат с пренебрежение от П. Ников, който отбелязва, че опитът на Благоев „да очисти този български владетел от приписваните му от византийските историци жестоки дела... остава напразен и безпредметен, защото в онова време жестокостта на нравите е била нещо обикновено както в България, така и в Византия.“²¹ В статията си „Чаши от черепи у прабългарите“ (1926) В. Бешевлиев, може би провокиран поне отчасти от беглата бележка на Благоев (макар

18 Gibbon E. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire. With notes by D. Milman and M. Guizot*. Vol. VII. London, 1855, p. 67.

19 Wortley, J. Legends of the Byzantine disaster of 811. – *Byzantion*, T. 50 (1980), № 2, 541-542.

20 Благоев, Н. Княз Крум. – ГСУ-ЮФ, XIX (1923-1924). С., 1924, с. 52.

21 Ников, П. Доклад върху някои научни трудове на Н. П. Благоев. – ГСУ-ИФФ, XXI. С., 1926, с. 7. Критика върху интересувания ни труд на Н. Благоев вж. също у: Мутафчиев, П. Един наш правен историк. – ГСУ-ИФФ, XXIX (1932-1933). С., 1933, 20-22.

и никъде да не цитира неговата студия), привежда множество примери за изработване на чаши от черепи, пиене на кръв, човекоядство и т.н. Като изхожда от предпоставката, че присъщият на индианците-ирокези орендизъм не е бил чужд и на прабългарите, авторът заключава, че „това, що ни съобщава Теофан за черепа на Никифор, не е измислица, но един много разпространен обичай. Па и подробностите, с които Теофан и Зонара ни предават това, едва ли биха стояли в известието, ако то беше измислица. Освен това Теофан, който, както е известно, е бил съвременник на описаното събитие, мъчно би могъл да пише подобно нещо, ако той самият не е чувал за него.“²² Под влияние на авторитетното мнение на Бешевлиев, И. Дуйчев, който е склонен да разглежда разказа на Теофан за главата-чаша като една легенда, възникнала в годините непосредствено след смъртта на императора, дипломатично заключава, че е трудно да се прецени дали византийският хронист съобщава реално сведение или само предава народната мътва.²³

Ако се обърнем отново към Джон Уъртли, ще видим, че той разрешава своето колебание по начин, доста сходен с подхода на Бешевлиев, като насочва вниманието си към едно важно и интересно ранносредновековно свидетелство. Според Павел Дякон († ок. 799), в решителното сражение между лангобардите и гепидите, разиграло се ок. 567 г. някъде в Панония, крал Албоин

²² Бешевлиев, В. Чаши от черепи у прабългарите. – ГСУ-ИФФ, XXII, № 3. С., 1926, 15-16. Вж. някои допълнителни библиографски указания по темата у: Hardt, M. Silverware in early medieval gift exchange: imitatio imperii and objects of memory. – In: *Franks and Alemanni in the Merovingian Period. An Ethnographic Perspective*. Ed. by I. Wood (Studies in Historical Archaeoethnology, 3). Rochester, 1998, 323-324, n. 17; *The Elder Pliny on the Human Animal. Natural History, Book 7*. Translated with introduction and historical commentary by M. Beagon. Oxford, 2005, p. 131; West, M. *Indo-European Poetry and Myth*. Oxford, 2007, p. 493.

²³ Dujčev, I. *Medioevo bizantino-slavo*. Vol. II. Roma, 1968, p. 478.

„убил Кунимунд, и като му отрязъл главата, направил от нея чаша за пиене. Този вид чаша е наричан сред тях „скала“, но на латински език му казват „патера“.²⁴ Няколко години по-късно, когато вече бил господар на голяма част от Италия, Албуин се напил по време на пиршество в двореца си във Верона и принуждавал жена си Розамунда, дъщерята на Кунимунд, да пие от тази чаша. За да внуши доверие на читателите си, тук Павел Дякон прави следното уточнение: „Нека на никой това не се стори невероятно, казвам истината в Христа: на някакъв празничен ден аз видях крал Ратхис²⁵ да държи тази чаша, за да я покаже на своите гости.“²⁶

Като се спира на този пример и подчертава, че Павел Дякон е много по-малко вероятно да е познавал античната традиция, отколкото ромеите, Уъртли заключава: „Ако тази отблъскваща „скитска“ традиция е била още жива сред ломбардите през VI в., не изглежда невъзможно тя да се е запазвала през IX в. сред българите, и, следователно, това, което Теофан казва за главата на Никифор, да е истина.“²⁷

Действително, клетвеното заявление на Павел Дякон е имало поразително силен и дълготраен ефект върху много поколения историци.²⁸ В съвременната

²⁴ *Pauli Diac. Hist. Langob. I. 27* (MGH. SS Rerum Langobardicarum et Italicarum saec. VI-IX. Hannoverae, 1878, p. 69.15-16): „In eo proelio Alboin Cunimundum occidit, caputque illius sublatum, ad bibendum ex eo poculum fecit. Quod genus poculi apud eos 'scala' dicitur, lingua vero Latina patera vocitatur.“

²⁵ Лангобардски крал (744-749).

²⁶ *Pauli Diac. Hist. Langob. II. 28* (p. 87. 24 – 88. 1): „Hoc ne cui videatur impossibile, veritatem in Christo loquor: ego hoc poculum vidi in quodam die festo Ratchis principem ut illud convivis suis ostentaret manu tenentem.“

²⁷ Wortley, J. *Legends of the Byzantine disaster...*, p. 542.

²⁸ В публикувания през 1723 г. Т. 1 от корпуса на Муратори пасажът за главата на Кунимунд е снабден от Фр. Линденброг с бележка, в която направата на чаши от глави е характеризирана (с позоваване на Страбон, Плиний Стари и Амиан Марцелин) като

медиевистика обаче достоверността на сюжета с чашата от главата на Кунимунд вече не веднъж е била поставяна под въпрос.²⁹ Тук няма да се спирам на подробности, само ще отбележа ироничната забележка на Уолтър Гофарт: „Този прекрасен символ, който обвързва първородния грях с варварството на предците, може и да е бил вече популярен през 40-те години на VIII в., както твърди Павел. А ако не е бил, той може само да бъде аплодиран за това, че го измислил.”³⁰ Оказва се, че и тук, както и в случая с черепа на император Никифор, изследователите са изправени пред съмнителен казус, за който остава не докрай ясно дали има литературна първооснова или произхожда от устната легендарна традиция, основана варварски обичай, практикуван от скитите (Pauli Warnefridi Langobardi Diaconi Forojuliensis De gestis Langobardorum Libri VI. Ad MSS., & veterum codicum fidem editi a Friderico Lindenborgio Belga. Accesserunt variae lectiones... et annotations Horatii Blanci Romani. – *Rerum Italicarum Scriptores*. Ed. L. A. Muratorius. T. I. Mediolani, 1723, p. 424). Едуард Гибън възпроизвежда този коментар и го допълва така: „Скалповете в Северна Америка по същия начин са ценени трофеи. Черепът на Кунимунд е бил съхраняван сред ломбардите и самият Павел бил един от гостите, на които крал Ратхис показал тази чаша...” (Gibbon E. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire. With notes by D. Milman and M. Guizot*. Vol. V. London, 1862, p. 334).

²⁹ Franks and Alemanni in the Merovingian Period..., 332-333 (коментар на G. Halsall към цитирания по-горе текст на M. Hardt, където се допуска, че в двора на крал Ратхис наистина е била съхранявана чаша, направена отдавна от нечий череп, а детайлите на записаната от Павел Дякон случка може да са били измислени по повод на този интересен предмет); Wood, I. The frontiers of Western Europe: developments east of the Rhine in the sixth century. – In: *The Sixth Century: Production, Distribution and Demand*. Ed. by R. Hodges and W. Bowden. Leiden, 1998, p. 248; Halsall, G. Introduction: 'Don't worry, I've got the key'. – In: *Humour, History and Politics in Late Antiquity and the Early Middle Ages*. Cambridge, 2002, p. 19.

³⁰ Goffart, W. *The Narrators of Barbarian History (A.D. 550-800). Jordanes, Gregory of Tours, Bede, and Paul the Deacon*. Princeton, 1988, p. 392.

върху спомен за някакви реални събития. По-вероятен обаче изглежда първият вариант – лангобардският историк сам е съчинил историята за главата-чаша, като е почерпал вдъхновение от един пасаж в историческия труд на Павел Орозий, който на свой ред отразява някои недостовърни и пресилени страшни слухове за тракийските племена, нахлули в римската провинция Македония във времето на управителя Апий Клавдий Пулхер (78-76 г. пр. н. е.).³¹

По същия – чисто литературен – път е възникнала и поместената в *Повестъ временных лет* история за чашата, която печенегите направили от главата на княз Светослав, разгромен на път към Киев след края на балканските му кампании и сключването на мирния договор с император Йоан Цимисхи през есента на 971 г.³² Доколкото съставителят на най-стария руски летопис е използвал системно старобългарския превод на хрониката на Георги Монах, той най-вероятно е употребил като образец описанието на гибелта на император Никифор.³³ Към категорията на чисто литературните легенди (лесно преминаващи в страшни слухове и обратно) следва да отнесем и разказа за съдбата на пленения от българите в битката при Адрианопол през 1205 г. латински император

³¹ Николов, А. *Из византийската историческа топка...*, с. 237.

³² *Повестъ временных лет*. Подготовка текста, перевод, статьи и комментарии Д. С. Лихачева. Под редакцией В. П. Адриановой-Перетц. Издание второе, исправленное и дополненное. Санкт-Петербург, 1996, с. 35 (под 972 г.). Интересна е една по-късна и напълно фантастична добавка към този текст, поместена в препис на руски летопис в ръкопис Санкт-Петербург, *Российская национальная библиотека, F. IV. 214*: „И тази чаша и досега се съхранява в съкровищниците на печенежките князе, и князете пиеха от нея заедно с княгинята в чертога [си]... А също и черепите на останалите му воини обковаха със сребро и ги държаха при себе си, като пиеха от тях” (Цит. съч., с. 447).

³³ Николов, А. *Из византийската историческа топка...*, с. 245, бел. 46.

Балдуин I (1204-1205), който откриваме в историята на Георги Акрополит: „Неговата глава, както казват, подир убиването му, служела на варварина за чаша, след като била очистена цялата ѝ вътрешност и наоколо била покрита с украса.”³⁴ Впрочем, на този фон не е чудно, че друг византийски писател – Константин Акрополит (син на историка Георги Акрополит) директно характеризира цар Калоян като един нов хан Крум.³⁵

Изложеното дотук ни дава основание да твърдим, че казусът с чашата, направена от главата на убития император през 811 г., представлява само един пореден проблясък на все още живата във Византия антична традиция за отблъскващите обичаи на скитите и останалите северни номадски народи. Възникването на този разказ без никакво съмнение може да се свърже с опозиционните спрямо Никифор църковни среди, ярък представител на които е Теофан Изповедник.

other Northern nomadic tribes. Without doubt the tale can be linked to the Church circles that opposed Nikephoros. Theophanes Confessor who initially wrote about the Bulgarian Khan drinking from the Emperor's skull was among the most important representatives of that opposition.

KHAN KRUM IN THE BYZANTINE TRADITION: TERRIBLE RUMORS, DISINFORMATION AND POLITICAL PROPAGANDA

Angel Nikolov

The author deconstructs the famous story according to which the Bulgarian Khan Krum (around 803 – 814) had the Emperor Nikephoros skull lined with silver and used it as a drinking cup. The author claims that such a story was another flash of the still living Byzantine antique tradition describing disgusting habits “typical” for the scythes and

³⁴ ГИБИ VIII, с. 155.

³⁵ Ангелов, П. *България и българите...*, с. 164; *George Akropolites. The History*. Introduction, translation and commentary R. Macrides. Oxford, 2007, p. 142, n. 10..